Sızıntı

NİSAN 1979
SAYI : 3
YIL : 1

FANİLER arasında en muazzez varlık ana. O yerde, gökteki bir baş ve cennet ayaklarının altında. Pabucunun tozu göze sürme kadar aziz ve. o ayaklara sürünen yüzler arş eşiğindeki başlar kadar yüce... Ana inleyen varlık, bütün bir hayat boyu inleyen ve sulayan... O'nun analığı evlatla kaim; «anam» deyen biriyle... Evlat olmayınca ana, ana değil; ya «anam» demeyince... Ananın emeli bir evlat, bazen da başka birşey... Mana gibi, ruh gibi, ideal gibi birşey...

Ana var, dünyaya getireceği yavruyu hak yoluna adar. Ana var, bir yavru ister, ister de elde etmeden inkisar içinde gider. Ana var, izah edemeyeceği yavru'nun hesabiyle iki büklüm olur ve «keşke daha önce ölüp de unutulup gitseydim» der. Ana var, evladıyla abideleşir, başı semaya ulaşır. Ana var, evladıyla derbeder ve bed-nam olur. Ana var, firavun otağında bir millet'in gözdesi. Ana var, Nebi hücresinde şeytan bendesi. Ana var sessizdir, belirsizdir, meçhuldür; fakat güller, çemenler yetiştirir. Ana var, destanlara sığmaz; a zihinlerde, sinelerde göklerdedir, Ana var, kâğıttadır, kalemdedir, romandadır.

Toprak, tohuma ana; kaynak, çağlayana; Havva insanoğluna; Meryem bir Ruh'a; Âmine bütün bir hakikat'e, varlığının sırrına, surların özüne...

İyisi de var, kötüsü de ana’nın; iyisine canlar feda; ya kötüsüne, talihsizine ne demeli... Evladından yana gülmemişe gün yüzü görmemişe...

Ana-evlat iki vücut bir ruh; o. vücudundan bir parça, kucaklarda dilruba emekleyen yumurcak ve nihayet birbirini takip eden ayrılışlarla, ana için sineyi yakan bir kor, kalbe saplanan bir mızrak.

Gelişme dönemi, tahsil hayatı, askerlik çağı, bunların her biri ananın yüreğini ağzına getiren bir ızdırap dönemeci. Ana her zikzakta bir sürü göz-yaşı döker... Okuma ayrılığına, izdivaç ayrılığına ve askerliğe... Ana daima ağlar, daima buhurdan gibi tüter. Teselli bulup durduğu olduğu gibi, sel sel olan gözlerinin yaşında boğulduğu da olur. O mukaddeslerine, vatanına, namusuna kurban verdiği yavrusunu armağan sayar ve teselli olur. Ya bir hiç uğruna ölene... İşte burada ananın dili tutulur. Evet, o küffara karşı şehit olan evladına koşmalar dizer, ninni söyler, onlarla avunur. (Burası Yemen’dir, gülü çemendir, giden gelmiyor acep nedendir, acep nedendir.) Gözlerde şehit silueti kulakta Cennet ırmakları gibi Onun sesi; «Küffar Kırım’ı aldı anam, Düşman yurduma daldı anam, ırzım paymal oldu anam, Ben oraya giderim.» Kırım’da küffara iltihak eden de var; Plevne’yi unutup Tuna’da tenezzühe çıkan da var, işte ananın belini büken de bunlardır. Eski kurbanın düşmanı, yeni kurbanın dostu; ne desin ana. bu girift bilmeceye...

Vay benim talihsiz anam! Kalbi rahatsız anam; kaddi bükülmüş göz- teri dolmuş anam; dizine vurup saçını yolan anam; kim etti bunları sana, kim kıydı kalbinin semeresine, gözünün nuruna. Kıralım o elleri, su serpelim ateşine… Artık ağlama anam; gözyaşlarında meydana gelen bulutlar, ta arşa kadar yükseldi. Bak şimdi orada şimşekler, burada rüşeymler; dağınık kâkülünü düzeltmek için sana koşuyorlar… Biz hepimiz senin feryadına koşuyoruz.

Dudağımızda kurtuluş nağmesi, elimizde Yusuf’un gömleği, Çin-t cebinine, yaşaran gözlerine sevinç müjdesi ile geliyoruz. Sessiz infiallerin dinsin diye, kanayan yaraların onulsun diye, bütün bir mücrimler topluluğu adına afv dileyip eşiğine baş koyduk anam.

SIZINTI

Sebeplerin bir araya gelmesi, müsebbibin (neticenin) yaratılmasına bir duadır. Yani, sebepler bir vaziyet alır ki, o vaziyet, bir lisan-ı hal hükmüne geçer ve müsebbibi, Kadir-i Zülcelâl olan Allah’tan dua eder, isterler. Mesela: Su, hararet, toprak, ziya, bir çekirdek etrafında vaziyet alırlar, o vaziyet bir lisan-ı duadır ki, «Bu çekirdeği ağaç yap, ya Halikımız!» Derler. Çünkü Allah’ın harika Kudretinin mucizesi olan ağaç; o şuursuz, camid, basit maddelere havale edilmez; havalesi imkânsızdır.

Demek, sebeplerin bir araya gelmesi, bir nevi duadır.

DİŞLER

KADRİNİ BİLEMEDİĞİMİZ UZUV

Diş, kesme biçme ve öğütme organı olarak hendesi ölçülerle kesilmiş, biçilmiş, çene kemiğine muntazam ve hikmetli bir sırayla dizilmiş vücudun en sağlam organıdır. Sağlam yapısıyla sahibinin ölümünden uzun yıllar sonrasına kadar dayanabilmesine rağmen bakımsızlık sebebiyle ilk kaybedilen organ sırasını da alabilir.

Ağrısından geceyi oturarak geçirenlerden koltukta hekimin kolunu ısıranlara kadar herkes onun ne derece ihmale gelmez (bir uzuv) olduğunu bilir. Düzgün konuşmanın ilk şartı olan dişler, yokluğunda psikolojik menfi tesiriyle dikkatleri üzerine çekmiştir.

Gelişmiş insanın 32 dişinden 20 tanesi süt dişleridir. Altıncı aydan başlayıp 2 yaşına kadar gelişmesine devam eden bu mavimtırak dişler. 14 yaşına kadar fonksiyonlarını sürdürürler. Çocuklukta sık görülen çarpmalara karşı alttan sürecek olan daimi diş germlerini korurlar. Böylece onların zararlı dış tesirinden uzak, normal bir şekilde gelişmesini sağlarlar. Ayrıca süt dişleri çenelerin gelişmesinde, alt çenenin normal pozisyonunu almasında ve çocuğun düzgün konuşmasında müessirdir.

10–30 yaşları arasında gelişimini tamamlayan daimi dişler ise 32 tane olup sağlı sollu her birinin vazifesi ayrıdır.

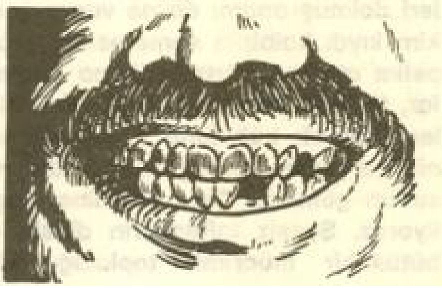
Mikroskobik olarak bakınca kesiciden akıl dişine kadar hepsinin üzerinde zikzaklı virajlar, girinti ve çıkıntılar görürüz. Çiğneme ve estetik için varlığı elzem olan bu tüberküllerin her yaş ve dişe göre kesin milimetrik ölçüleri vardır. Hasta ağzına tatbik edilen protezin ideal olma şartlarından biri de bu girinti ve çıkıntıların esasına uygun olarak işlenmesidir.

Ön ve köpek dişleri kesip parçalamaya yararlar. Yokluğunda yüz estetiğinde korkunç umutsuzluk hâsıl olur. Azıların olmaması ise öğütme işleminin eksikliği ile sonuçlanır ki; hazımsızlıkla başlayan ve çeşitli sindirim yolu bozukluklarına sebep olan durumlara yol açtığı gibi, yanakların içe çökmesiyle neticelenen bir görünüm bozukluğu tablosunu da verir.

Umumen bütün dişler besinleri parçalaması açısından lezzet almamızı sağlarlar. Çiğnemeden yuttuğumuz yiyeceklerden aldığımız lezzet çok cüzidir.

Isırmada karşılaşılan basınç büyük bir rakama ulaşmasına rağmen diş bunu nötrleştirebilir bir dirence sahiptir.

Onların en büyük düşmanları ağız- da kalan yiyecek parçalarında çoğalan bakterilerdir. Bunlar besinleri mayalandırıp, ürettikleri asitle dişi deler ve derine inerler. Diş çürüğü adını verdiğimiz bu olay mine üzerindeki çatlaklardan bakterilerin direk girişi ile de olabilir. Bu patolojik durumu önlemek, ihmali halinde çabuk müdahale (dolgu) diş kaybına nazaran daha ucuz, ağrısız ve daha tutarlı bir yoldur.

Ağız, diş ve dişeti sağlığı bakımından diş paslarının da önemi büyüktür. Bakımsız ağızlarda dişlerin çiğnemeye katılmayan bölgelerinde beyaz sarımtırak renkteki yumuşak diş pasları, uzun zaman ağızda kalırlarsa pis koku ve kötü lezzet verirler. Bakımlı dişlerde sabah temizliğinden önce görülüp 24–48 saat içinde 1 mm kalınlık kesb edebilirler.

Eski paslar mine için tehlikeli olduğu gibi diş etme de zararlıdır. Tükürüğün etkisinin yanında paslar; diş taşları için bir başlangıçtır.

Umumiyetle iki sınıf altında toplanan diş taşları diş ila diş eti arasına birikerek irtibatı keser ve buralarını bakteri yuvasına döndürür. İltihaplara, kanamalara, harabiyetlere, dolayısıyla dişin kısa zamanda göçüne sebebiyet verirler. Kötü yapılmış kaplama ve dolgular, diş eti hastalıkları ve diş çürüklüklerinin yanı sıra dolaylı olarak diş taşlar; ağız kokusunun sebeplerinden biridir.

Yılda iki kere, bir hekime bakım yaptırmalı. Oluşan pas ve taşlar giderilmeli. Çürükler tedavi edilmeli ve genel ağız sağlığı kontrol altında bulundurulmalıdır. Bunun dışında her yemekten sonra ve bilhassa yatarken fırçalamayı alışkanlık haline getirerek üzerimize düşeni yapmalıyız.

Ağız temizliğinde kullanacağımız fırçalar genellikle iki çeşit yapı gösterirler. Kılların özelliğine göre yapılan bu tasnifte fırça ya tabii maddelerden (keçi - at domuz - yaban domuzu) veya Perlon, Nylon gibi suni maddelerden istifade edilerek yapılır. Bu iki cins arasındaki ilk fark; hayvan kıllarını tabiattan aldığımız gibi kullanmak mecburiyeti varken, suni kıllara istenilen şekil ve kalınlık verilebilmesidir. Bu kılların ikinci büyük özelliği materyalin kalitesinin tabii kıla nispeten çok daha homojen olmasıdır. Bu homojenite dolayısıyla kılların enine veya boyuna çatlaması tehlikesi yoktur. Diş patlarında mevcut kimyevi maddeler nylona hiç tesir etmez. Hâlbuki hayvan kıllar, bu maddelerle kullanılmaz hale gelebilir. Tabii kıllar ortalarında bir ilik kanalı taşırlar. Bu kanallar bakteriler için birikinti yeri teşkil edebilir. Ayrıca nylon %2 su çekerken, hayvani kıllar %39 su emebilir. Bu sebeple nylon daha kullanışlıdır, temizdir. Diğeri şişer, yumuşar ve deforme olur. (1)

Mevzu bu noktada iken Salvadora Persika adı verilen ve halk arasında “Erak” ağacı olarak bilinen bir bitkinin kök ve dallarından elde edilen bir fırçadan bahsetmeden geçmemek gerekir. Eski asırlardan beri insanlar tarafından kullanılan bu fırça mezkûr ağaçtan kesilen parçanın kabuğu 1–2 cm sıyrılıp suda yumuşatılarak liflerinin açığa çıkmasıyla elde edilmiş olur. Doğu Afrika’dan Hindistan’a kadar olan bölgelerde yetişen bu step bitkisi bol, ekonomik ve pratiktir. Taşınması kolay, formalitesi azdır. İnsana faydalı bir alışkanlık olan devamlı fırçalamayı kazandırır. Meyvesi yenen güzel kokulu bu bitkinin şu tıbbi faydalarından sök edilir ki; diş fırçalarına nispeten bir kıyaslama yapabiliriz:

1) Antiseptik bir hususiyeti vardır.

2) Kokusu tükürük salgısını arttırdığından diş etlerinin kurumasını önler.

3) PH’ı tükürük PH’ı ile aynıdır. Dolayısıyla yabancı cisim reaksiyonu göstermez. (Diş fırçalarında ise PH tan bahsedilemez. Ağız için tamamen yabancı bir cisimdir.)

4) Ege üniversitesinde yapılan bir araştırmada, liflerinde baklava dilimi şeklinde anizotrop basit prizmatik billur krisüllerinin varlığı tespit edilmiş, bunların kalsiyum oxalat olduğu anlaşılmıştır. Bunun ise mekanik temizliğe tesiri büyüktür.

5) Yine aynı araştırmada tespit edilen saprofit gram (-) bakterilerinin de faydalarından bahsedilmiştir.

6) Bu bitkisel fırçanın aktif kısmı haftada bir değiştirilerek yeni bir fırça kullanma avantajı kazandırır.

7) Toz haline getirilmiş köklerinden macun yapılır. Kökleri kaynatılıp içilirse gonore'yi (bel soğukluğunu) önler. Dalak bölgesi ağrıları için çorba kıvamında içmek gerekir.

8) Diş macunları ileri derecede bazik olduğundan ağız içi dengesini bozar. Misvakta ise yüksek konsantrasyonlarda asit veya bazik tabiatta maddeler yoktur.

9) Bütün fırçalama metotlarına uygulanabilmesi, ağaçtan elde edildiğinden istenilen boy, kalınlık ve şekilde temini, fırçalama anında liflerinin elektrikli diş fırçalarında olduğu gibi rotasyon yapması, kuvvet fırçaya dik uygulandığından mumlu diş iplikleriyle yapılan temizliğin eldesi onu kıyas yapılmaz bir üstünlüğe eriştiriyor. (2)

Küçük bir yazıda her biri büyük kitaplara sığmayacak mevzuatı işlemek elbette çok güç… Ağız ve diş sağlığı ile alakalı malumatı bir hekimden etraflıca öğrenmek gerekir.

Dr. M. Ayvalı

(1) Pertev ATA. Korıservatif Diş Tedavisi (304 - 314)
(2) A. Rıza Özden ir. ELi. 76-77 Diploma tezi (87)

YAKARIŞTAKİ GÜÇ

İnleyen bir gönlün feryadının, sızlayan bir kalbin ahının sesi, dua. Dolan bir bardağın boşalışının, coşan bir çağlayanın çağlayışının ifadesi, dua.

Dua; kalpten arşa uzanan meçhul bir hat. Uçlu bucaklı, buutlu bir mekândan, namütenahiye seyahat. Ama bu vadide vasıta ne at, ne uçak, ne de ışıktan hızlı Burak.. Fakat hayretle ve zevkle seyredilecek bir seyahat... Dilin söyleyemeyeceği, hissiyatın ifade edemeyeceği, hiç bir edibin dile getiremeyeceği bir an... Aranıp bulunamayan, bulunsa da durdurulamayan bir zaman... Hatta zamansız bir an... Ansız bir zaman...

Dua bir mıknatıs. Fakat manyetik alanı sınırsız bir mıknatıs. Bütün zaman ve mekânın, hatta masivanın fevkinde, herşeyin üzerinde, mutlak hüküm, nafiz emir... Hadsiz kudretiyle kendini hissettiren Allah tarafına çekilme... Çekildikçe erime. Eridikçe kendine gelme ve kendine erme...

Duanın en mühim tarafı; insana yaptığı şu ilan ve ilamdır: —Zavallı! Sen acizsin, zaifsin, “En büyük benim” diyemezsin. Kendi kendini idare edemezsin. Hatta bir mikropla bile boy ölçüşemezsin... Evet, o göz ile göremediğin mahiyetini bilemediğin; hem de istemediğin halde; seni, senin gibi nicelerini ve daha nicelerini yere seren ve serecek plan ejder. Öyle ise bilmen gerekir ki, herşeyi bilen ve gören, işiten ve duyan, herşeyden haberdar olup herşeyin imdadına koşan ve hiçbir ses ve soluğu, hatta arının vızıltısını dahi cevapsız bırakmayan bir Zat var. O, herşeyi bildiği gibi senin halini de bilmekte ve herşeyi gördüğü gibi senin halini de görmekte ve seyretmektedir. Öyle ise, sen ne diye ona buna el açacak ve dilencilikte

bulunacaksın. Derdini O’na şerhet, halini O’na arz et, sana yeter, hatta artar bile

Demek isteriz ki, duanın altında hakiki tevhide erme, gayri nazardan elime, hakka gönül verme, hakiki dostu bulma ve bir boşalma vardır.

Duayı sadece insanlar yapmaz... Dağlar, taşlar, ırmaklar, gunagün yapraklar, havada kuşlar, semada bulutlar da dile gelip dilenirler. Atom parçaları, güneşin pırıl pırıl şuaları, fezanın dev nebülözleri onlar da nutka gelip seslenirler... Hat dilleriyle... İhtiyaç dilleriyle...

Ya insan… O bütün yeryüzünün halifesi, varlıkların temsilcisi, mahlûkatın vekil-i fahrisi. Kâinatın dile gelmiş yüksek ve gür sesi... O’nun duası rengârenk ve bol çeşnili. Hal diliyle dua, kal diliyle dua, fili diliyle dua, istidad diliyle dua... İnsan bazen olur, bir Çağlayan gibi coşar, yalvarış yakarışıyla. Bazen olur, lal kesilir sessiz infialiyle… Bükük boynu, kırık gönlü, mecalsiz lisanîyle… Yaratan ve hakiki sevenin ifadesinde «Ben gönlü kırık, boynu bükük kullarımla beraberim.» beyanına ayna olmuş gibi…

Fiili dua... O, Rahmetin kapısına çalmadır. Fili ile iş ile. Kendini tam işe veriş ile… Evet, ekmeden biçilmez. Tok mideye yemek zevk vermez. O yüce ve yüksek kudret, alın terini zayi etmez. Durmayıp didinenin, çalışıp terleyenin alın terini… Koşup koşturan, rahmetin kapısını tak tak tak… diye çalanın alın terini…

Çaldık kapıyı buyurun dendi. Ne yapacak ve ne isteyeceğiz? Evet, istenecek o kadar çok şey var ki, saymakla bitmez Çok defa söz ve kelam onu ifade etmez. Hal böyle olunca talepleri derecelerine göre ayırmak ve sıralamak gerek!.. Başta iman.. Amel, takva, ihlâs, samimiyet… Evet ebed için yaratılan ve her an vicdanından «Ebed! Ebed!» sesleri yükselen insanın isteyeceği ebetten

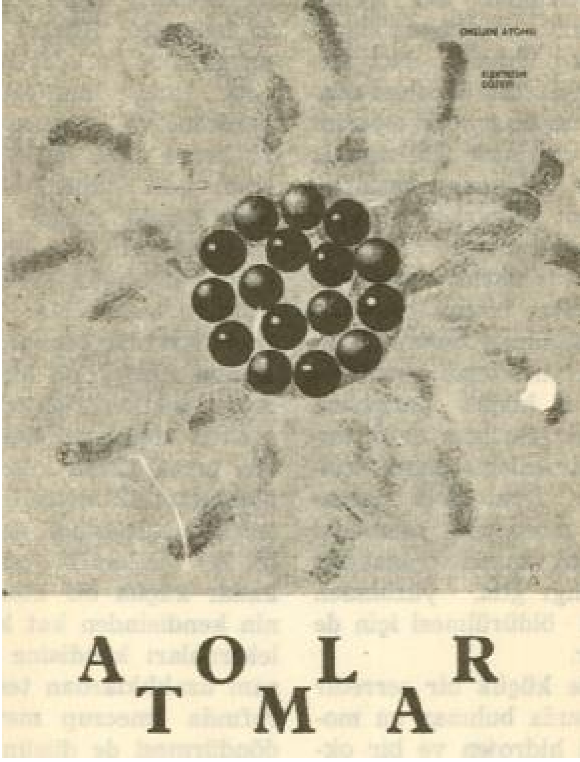
ve ebedi Zat’tan başka olmamalı. Gözlere başka hayal sokulmamak. Kalb gayrıda boğulmamalı...

Bir de isteksiz, suhre gibi kalkan eller var. Zavallı eller! İhtiyacını bilemeyen, müstağni dilenci elleri... Edepten mahrum, dikenli ged dilleri.. Eli o yönde, yönü başka yerde; elleri havada, gönlü hevada zavallı kulcağızlar..

İnsan dua etmeli. Hem de pek çok. Fakat gönlünü vererek. Yalvarıp, yakararak... Kendinden geçerek... İyiliği ve iyileri güzelliği ve güzelleri istemeli, iyilik yolunda giderek, güzelliğe teveccüh ederek...

Söz uzadı, daha da uzar, hatta bitmez de... Çünkü dedik ya bunu ne dil, ne kalem, ne de başka birşey ifade etmez, edemez. Öyle ise biz sözü, sözüm özünü eden ve özü sözüne akseden Söz Sultanına (5. A.V.) söz öğreten Zat’a (C.C.) bırakalım. T hitamı misk olsun: «Yarab! Bizi, Nebiler, Sıddıklar, şehitler ve salihler kafilesine lütfettiğin, tek ve en doğru diye ifade ettiğin yola... Hiç mi hiç zikzağı olmayan, sürçme, kayma bulunmayan, encamında sana varan yola hidayet eyle, azıp sapanların, gadabına uğramışların yoluna değil...» Âmin.

Nazım Türkoğlu

Kimyadaki her yeni keşif, atomlar âleminde her gün bir yeni meçhul karşımıza çıkarmaktadır. Profesör Feynman, «Lectures on Physics» adlı kitabının girişinde «Öğrendiğimiz her yeni şey, bizi yeni baştan cehalete gömmektedir.» diyor. Maddi âlemin inceliklerini keşfetmek için yola çıkan insanoğlunun bilgi dairesinin çapı büyüdükçe, bu dairenin etrafında- ki bilinmeyenlerle temas sathı büyüyecek ve bilmediklerimiz çoğalacaktır. Uzun zaman geçerliliğini kabul ettiğimiz kanunlar günün birinde değişikliğe uğrayıp bambaşka şekilde karşımıza çıkmaktadır. Mesela maddenin en küçük parçası olup parçalanamaz manasında: “Atom” diye isimlendirilen tanecikler bugün 200 çeşit parçacık ihtiva eden bir aile olarak karşımızdadır. Buna benzer birçok meselenin rafa kaldırılıp yerlerine yenilerinin ikame edildiği zamanımızda, bu şekildeki bir giriş, geçerliliğini kaybetmiş nazariye sahiplerini küçümseme neticesine götürmemelidir. Bulunan yeni neticelere aslında eski metotlar kullanılarak

ulaşılmıştır. Onun için hakiki ilim erbabı kendisine bu yolu açan kimselere medyundur, sayini hürmetle alkışlar.

Atomlarla alakalı malumatımızda da yer yer bu hakikatin göz önünde bulundurulması gerekir.

Kimyevi usullerle kendinden daha basitine dönüştürülemeyen maddelere «element» adı verilir. Toprak, su, hava ve ateşten ibaret olan «Anasır-ı Erbaa» -dört element tarifi milattan öncelere uzanır. Bundan farklı şimdiki element tarifinin ise yaklaşık 200 senelik mazisi vardır. 19. yüzyıl başlarında 10 element bilinirken bu sayı 20. yüzyıl başlarında 90 a çıkmıştı. Bugün ise tabiatta mevcut 92 elemente ilaveten birçok suni element te keşfedilmiş bulunmaktadır. Bir elementin kendi hususiyetini taşıyan en küçük parçasına atom demiştik. Bu isim artık bugün sadece bir «âlem» olarak kullanılmaktadır. Zira atom parçalanmış ve o minnacık zerredeki enerji, pek çok hayırlı maksatlar için kullanıldığı gibi, yüz binden fazla insanın öldürülmesi için de kullanılmıştır.

Atom öyle küçük bir zerredir ki, bir litre suda bulunan su molekülleri (İki hidrojen ve bir oksijen atomundan meydana gelen atom bileşiği) işaretlenip dünyamızda bulunan bütün sıvılarla tamamen karıştırılsa idi ve sonra da herhangi bir yerden tekrar bir litre su alınsa idi işte bu bir litre su içinde yine işaretlenmiş moleküllerin 5000 tanesini bulmak mümkün olacaktı. İşte her bir minnacık atom küçüklüğüyle beraber bu muazzam enerjisini etrafına zarar vermeden muhafazası, bir emir tahtında hareket ettiğini göstermiyor mu?

Küçüklüğünü bu şekilde tasvir etmeye çalıştığımız atom tamamen kesif bir madde değildir. İçi hemen tamamen boştur. Esas kütle, merkezi teşkil eden kısımda toplanmıştır. Kürevî zarfı meydana getiren ve «çekirdek»i teşkil eden ana merkezi tanecikler «proton» ve

«nötron»lardan 1836- 39 kere daha hafif olan «elektron» adlı tanecikler olmaksızın 1000 litrelik suyun çıplak atom çekirdeklerini dar bir yere sıkıştırmak mümkün olsaydı, kenar uzunluğu ancak bir milimetrenin beşte biri olan bir zar elde edilirdi. Bunun ağırlığı da bir ton olurdu. Aynı şekilde dünyayı meydana getiren atomların elektron kabukları çıksa 12742 kilometre çaplı dünyamız 42 metrelik çapa büzülecekti. Kütlesinde de sadece %1 lik bir azalma olacaktı. İşte bu kadar küçük bir atom çekirdeğinin kendisinden kat kat küçük elektronları kendisine göre muazzam uzaklıklardan teshir edip etrafında «meczup mevlevi» gibi döndürmesi de düşünen akıllara hayret veren bir başka husustur.

Çekirdekle elektronlar arasındaki mesafeyi daha iyi kavrayabilmek için bir atom 70 bin kişilik bir stadyum kadar büyütülse çekirdek bu sahanın orta noktasındaki bir pire kadar olup elektronların stadyumun çevresinde dolaştıkları görülecekti. Stadyum ortasında küçük bir hacimdeki pirenin, bütün bir stadyumun kütlesini taşıdığını idrak etmek daha da güçtür.

En büyük âlemden atom partiküllerine kadar baş döndürücü ahenk ne muazzam, gönül hayretinden yerlere kapanmak istiyor.

Dr. Muvaffak Ayvaz

FAALİYETTE LEZZET

Vazifede lezzet bulunduğuna en açık bir delil: Sen kendi aza ve duygularının hizmetlerine bak. Her biri, şahsi ve nevi beka için ettikleri hizmetlerinde ayrı ayrı lezzetleri var. Hizmetin kendisi, Onlara bir lezzet hükmüne geçiyor. Hatta hizmeti terk etmek, o uzvun bir nevi azabıdır.

Hem en zahir bir delil, horoz veya yavrulu tavuk gibi hayvanatın vazifelerinde gösterdikleri fedakarane ve merdine vaziyetleridir ki, horoz aç olduğu halde tavukları nefsine tercih edip, bulduğu rızka onları çağırır; yemez onlara yedirir. Bir şevk, iftihar ve lezzetle o vazifeyi gördüğü görünür. Demek o hizmette, yemekten fazla bir lezzet alır.

Hem küçük yavrularına çobanlık eden tavuk dahi, yavrularının hatırı için ruhunu feda eder. İte atılır. Kendini aç bırakıp onları doyurur. Demek, o hizmette öyle bir lezzet alır ki, açlık acısına ve ölmek elemine tercih eder, ziyade gelir.

Hayvani valideler, yavrularını küçük iken vazifeleri bulunduğundan lezzetle himayeye çalışır. BU- yük olduktan sonra vazife kalkar, lezzet de gider. Yavrusunu döver, elinden taneyi alır. Yalnız, insan nevindeki validelerin vazifeleri bir derece devam eder. Çünkü insanlarda, zaaf ve acizlik itibariyle ü- ima bir nevi çocukluk var. Her vakit de şefkate muhtaçtır.

Hatta hububatta dahi sünbüllenmek vazifesinde zahir bir iştiyak görünür. Nasıl ki, dar bir yerde hapsedilen bir üt, bir bostana, geniş bir yere çıkmayı iştiyakla ister. Öyle de, hububatta, sünbüllenmek vazifesinde öyle sürurlu bir vasiyet, bir iştiyak görünüyor.

İşte “Sünnetullah” tabir edilen, Kâinatta cereyan eden bu sırlı uzun düsturdandır ki; işsiz, tembel, istirahatla yaşayan ve rahat döşeğinde uzananlar;, ekseriyetle, sayeden, çalışanlardan daha ziyade zahmet ve sıkıntı çeker. Çünkü daima işsizler ömründen şikâyet eder; eğlence ile çabuk geçmesini ister. Sayeden ve çalışan ise, şükreder, hamd eder. Ömrün geçmesini istemez.

M.N.

HAK

Hâlık'ın nâmütenâhi adı var
en başı Hak,
Ne büyük şey kul için, Hakk'ı
tutup kaldırmak.

Halik'ın namütenahi adı var en başı Hak,

Ne büyük şey kül için, Hakk'ı tutup kaldırmak.

Yoluna kanlar dökülen, canlar feda edilen mana… Uğruna ağaç budanır gibi kâinatın elden geçirileceği, sistemlerin bozulacağı, arzın başka bir şekil, dağların kum yığını ve serap denizlerin bir tutam meşale, yıldızların saçılıp savrulan tespih taneleri haline getirileceği mefhum: Hak… onun kanatlan altından ayrılmayan hukuk ve hakikat… O'nu tebliğ için bazen Nebiler gönderilir. Bazen zalim bile keskin kılıç haline girer intikamı için… Li hikmetin.. Tahakkuk etsin diye, zaman olur güneşler batar, an gelir şafaklar söker… Adına niceler ter döker, niceleri için ne yas, ne yaş, ne ter, ne keder, ne de kan yeter… Ama o ne söner, ne biter… Vakit olur ansızın beliriverir; ıssız sessiz kendini hissettirir. Dem olur ortalığı gümbür gümbür titretir. Bazan da Meta kaçar kaybolur, sabır biter kuvvet yiter, görünmez o hala ortalıkta… Yeis sarar da insan sanır ki, ona yetişmeye ne ömür yeter, ne takat… Fakat gün olur, devran olur, yavaş yavaş hissedilir sesi soluğu… Sonunda Hak gelir batıl ölür. Bu bir kanundur. Evet, hiç ümitsizliğe değmez, çünkü belki zaman çürür ama Hak ip olup incelse de ne solar ne kopar. Yollar patika da olsa, sarp da olsa, birer birer hepsinden geçer, hepsini aşar. Onun elinden tutacak, ayağına çelme takacak hiçbir pehlivan bulunmaz, O, rakiplerini tuşlaya tuşlaya işin sonuna varacaktır. Her ne kadar kıyamet herşeye satırını savursa da ona hiç birşey yapamayacaktır. Lafa ne hacet, en uzun ömürlü bir mahlûk

olan zaman dahi onu tutup bağlayamaz da, hak o hendeği de atlar ve kıyamet ötesinde ölümsüzlerin ellerinden tutar.

Hem Hak her şeyin medet aldığı, dayandığı esas merci.. Hiç- birşey onsuz olmuyor. Batıl bile zayıf cılız bir rabıta ile ona temas etmedikçe, hayatiyetini devam ettiremiyor. Onda dahi bir dane-i hakikat var, ona dayanıp, O zerrecik kadar hak ile kendisini bütün bütün haklı gösterip gelişmeye çalışıyor.

İstidat ve kabiliyetler bir vadi gösterir. Vermek istemeseydi, istemek verir miydi? «Ya Hak!» diyen balık denizde boğuldu mu? Sana solungaç verilmedi de, Hakk-ı hayatsız mı kaldın karada? Karanlık deniz diplerindeki projektörlü balık ve kendisi için binler çeşit gıda hazırlanan mide buna delil değil mi?

Ama herşeyin hakikatine göre bir hakkı vardır. Yumurta piliç olacak bir hakikati taşıdığı için vasat müsait olunca, kabuğunu çatlatır meydana çıkar. Çekirdeğin yalan söyleyip ağaçtan başka birşey olacağını mı zannediyoruz? Ama şartlar unutulmayacak. Yoksa şairimizin dediği gibi:

“Bir pınarın başına bir testiyi koysalar

Kırk yıl anda durursa kendi dolası değil...”

«Ya Hak!» diyen sarıçiçek, yeryüzünü istila edip nevinin bayrağını dikmek arzu edince ona paraşüt gibi kıldan kanatçıklar ihsan edilmedi mi? Biz Hak metotla hakikate dayanıp yola çıktıkta, ters yüz mü edildik? Gün aşığı güneşe döndü de pul pul sarı altın gibi arz-ı didar etmedi mi? Biz 24 ayar olmak için Şems-i Hakikate yöneldik de, bakır mı kaldık?

Hür olmak istiyoruz, fakat nefsimizi hala Hakka esir edemedik «Hakka tapanların hakkı»nı gözlüyoruz, ama hala Hak önünde boyun bükmedik. Evet, Hak vadini yerine getirir. «Gelecektir vaat ettiği günler Hakkın» «Kimbilir...».

Ama unutmayalım kuvvetin de bir Hakkı var, Hak metot ve vesilenin de bir hakikati var, küfür mani değildir.

Eğer hak tahakkuk etmiyorsa, batıl metot ve vesilelerle sarılmış olabiliriz. Zaman ve zemine göre tuttuğumuz yolun nasıl olduğunu kontrol etmemiz; durum muhakemesi yapmamız icap eder.

Biz çok şeyler istiyoruz, hâlbuki elde olmayanı istemek, eldekini sarf etmekle olacaktır. Hiç birşeyin yoksa aczini anlayıp ağlayarak istekte bulunan çocuk kadar da mı olamıyor, Kadıy'ül-Hacat'a gözyaşlarını sunamıyorsun? Evet, dua etmek de bir hakikate yetişmek içindir. Ama dua da çeşit çeşittir. Sen hangi dille yaptın duanı? İstidatla mı, ihtiyaçla mı, ızdırapla mı, ey kendisinin muhtaç ve muzdar olduğunu dahi bilmeyen ?..

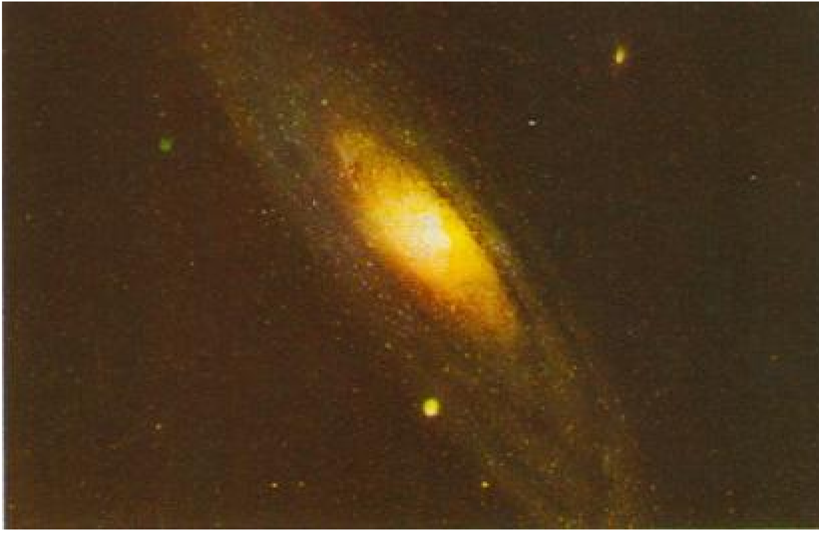
Safvet Senih

Fenlerin Diliyle

Nasıl ki, dört yüz bin millet içinde bulunan ve her milletin istediği erzakı ayrı, kullandığı silahı ayrı giydiği elbisesi ayrı, talimatı ayrı terhisatı ayrı olan bir ordu şüphesiz, tek başıyla bütün o ayrı ayrı milletlerin ayrı ayrı erzaklarını, çeşit çeşit silahlarını, elbiselerini, cihazlarını, hiçbirini unutmayarak şaşırmayarak veren o harika kumandanı açıkça gösterir, takdirkarane sevdirir. Aynen öyle de nebatat ve hayvanat milletlerinden dört yüz bin nevin çeşit çeşit elbise, erzak, silah, talim, terhisleri gayet mükemmel ve muntazam olarak ve hiç biri unutulmayarak, şaşırılmayarak bir tek Kumandan-ı Azam tarafından verilen küre-i arzın bahar ordugâhı, ne derece insan ordu ve ordugâhından büyük ve mükemmel ise, dikkatli ve aklı başında olanlara o derece küre-i arzın Hâkimini ve Kumandanı Akdes'ini hayretler, takdislerle bildirir ve tahmid ve tespihlerle sevdirir.

Nasıl ki, bir harika şehirde milyonlar elektrik lambaları hareket ederek her yeri gezerler. Ve yanmak maddeleri tükenmeyecek bir tarzda1:i bu elektrik lambaları ve fabrikası, şüphesiz açıkça elektriği idare eden, seyyar lambaları yapan, fabrikayı kuran ve iştial (yakacak) maddelerini getiren bir mucizekar ustayı ve fevkalade kudretli bir elektrikçiyi hayretler ve tebriklerle tanıttırır, “Yaşasın!.”lar ile sevdirir. Aynen öyle de bu âlem şehrinde dünya sarayının damındaki yıldız lambaları, bir kısmı kozmoğrafyanın (Astronomi) dediğine göre, küre-i andan bin defa büyük, top güllesinden yetmiş defa süratli hareket ettikleri halde, intizamını bozmuyor, birbirine çarpmıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor. Kozmoğrafyaya göre, küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük, bir

milyon seneden ziyade yaşayan ve ilahi bir misafirhanede bir lamba ve soba olan güneşimizin yanmasının devamı için, her gün küre-i arzın denizleri kadar gazyağı, dağlan kadar kömür veya bin arz kadar odun yığınları lazımdır ki sönmesin. Onu ve onun gibi ulvi yıldızları gazyağsız, odunsuz, kömürsüz yandıran; söndürmeyen; beraber ve çabuk gezdiren; birbirine çarptırmayan bir nihayetsiz kudreti ve saltanatı, ışık parmaklan ile gösteren bu muhteşem kâinat şehrindeki dünya sarayının elektrik lambaları ve idareleri ne derece o misalden daha büyük, daha mükemmeldir. İşte o derece, bu kainatın büyük meşherinin Sultanını, Sanatkarını, o nurani yıldızları şahit göstererek tanıttırır, sevdirir, perestiş ettirir.

Hem nasıl ki, bir kitap bulunsa ki, bir satırında bir kitap ince yazılmış, her bir kelimesinde ince kalemle Kur’anın bir suresi yazılmış, gayet manidar, meseleleri birbirini teyyid eden, kâtibini fevkalade maharetli ve iktidarlı gösteren bir acib mecmua- şüphesiz gündüz gibi kâtibini hünerleriyle bildirir, tanıttırır, takdir ettirir. Aynen öyle de, bu büyük kâinat kitabı ki, bir tek sayfası olan yeryüzünde ve bir tek forması olan baharda, üçyüz bin ayrı ayrı kitaplar hükmündeki üçyüz bin nebati ve hayvanI taifeleri beraber, birbiri içinde, yanlışsız, hatasız, karıştırmayarak, şaşırmayarak mükemmel, muntazam olarak yazan; baran da ağaç gibi bir kelimede bir kasideyi,

çekirdek gibi bir noktada bir kitabın tamamen bir fihristesini yazan bir kalemin işlediğini gözümüzle gördüğümüz, bu nihayetsiz manidar ve her kelimesinde çok hikmetler bulunan şu kâinat mecmuası, geçen misaldeki kitaptan ne derece büyük ve mükemmel ve manidar ise, o derecede bu kâinat kitabının Kâtibini, hadsiz kemalatıyla tanıttırır, sevdirir.

İşte bu fenlere kıyasen, yüzer fenlerden her bir fen, geniş mikyasıyla, hususi aynası ile dürbünlü gözüyle ve ibretli nazarı ile bu kâinatın yaratanı güzel isimleri ve sıfatlan ile bildirir, tanıttırır.

B.N.

BÖBREKLER

Böbrekler karın boşluğunda ve her iki böğür nahiyesinde bulunan iki taraflı organlardır. Uzunlukları 10–12 cm, genişlikleri 5–6 cm ve kalınlıkları 4 cm kadardır. Her bir böbreğin ağırlığı kişiden kişiye değişmek üzere 120–200 gr kadardır. Normal bir insan ağırlığını 75 kilo alırsak yaklaşık olarak %0,4 ü kadardırlar.

Organizmada oldukça önemli görevleri üstlenen böbreklerin yaptıkları işlerden bazıları şunlardır

1 — Kandan lüzumsuz maddeleri çıkarmak

2 — Vücudun iç kimyasal yapısını tanzim etmek

3 — Vücut içindeki su miktarını ayarlamak

4 — Kan basıncını temin etmek (Onkotik basınç)

5 — Kemik iliğini uyaracak kan hücreleri yapımına yardım etmek

6 — İç salgı bezi görevi yaparak tansiyonun ayarlanmasında görev almak

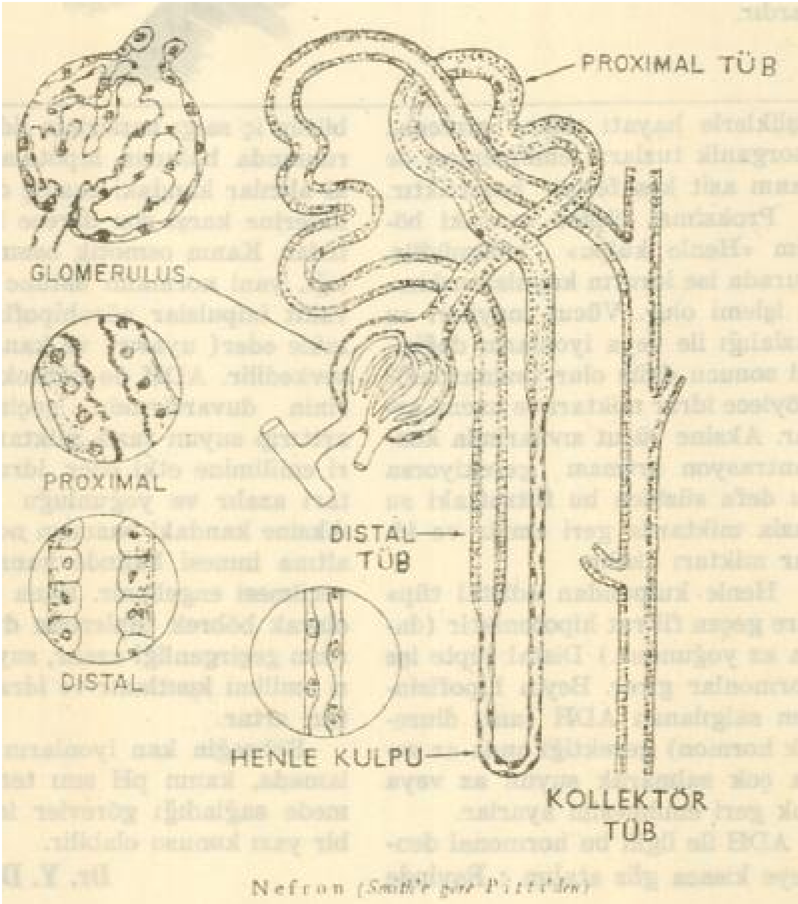
7 — Vücudun asit-baz dengesini düzenlemek ve bu suretle kan pH sını sabit tutmak.

Her bir böbrekte «nefron» denilen fizyolojik üniteler vardır. Bu ünitelerden her bir böbrekte 1000000 – 1250000 kadar bulunur. Her iki böbrekteki nefron sayısı 2 – 2,5 milyon kadardır. Her bir nefron glomerül yumağı ve böbrek tüplerinden oluşmuştur.

Glomerül yumağına giren atar damar burada 5–8 kola ayrılır. Bunların da her biri tekrar küçük kollara ayrılarak 20–40 kadar kılcal damar yumağı oluşur.

Her gün böbreğe gelen kan burada glomerül yumağında süzülür. Bir günde yaklaşık olarak 180 litre kan böbrekte filtre olur. Böbrek glomerüllerinden süzülen filtratta su, şeker, aminoasitler, sodyum, klorür, potasyum, kalsiyum ve bikarbonat vardır.

Glomerüllerden süzülen bu filtratın proksimal tüplere gelmesi ile buradan vücuda geri emilim olayı başlar. Bu geri emilimde şeker, aminoasitlerin tamamı, suyun % 99 u, inorganik tuzlardan sodyum, klorür, potasyum, kalsiyum ve bikarbonatın ise dengeli ölçüde geri emilimleri olur. Ya emilim olmasa ne olur. İnsan şeker ve aminoasitsizlikten vücut düzeni bozulacak. Enerjisizlik, vücutta olacak şişliklerle hayatı riske girecek... İnorganik tuzların emilmemesi de kanın asit kesafetini bozacaktır.

Proksimal tüpten sonraki bölüm «Henle kulpu» bölümüdür. Burada ise idrarın koyulaştırılması işlemi olur. Vücut mayileri su fazlalığı ile veya iyonların değişimi sonucu dilüe olur (sulanırlar). Böylece idrar miktarı ve hacmi artar. Aksine vücut sıvılarında konsantrasyon artması gerekiyorsa bu defa süzülen bu filtrattaki su fazla miktarda geri emilir ve idrar miktarı azalır.

Henle kulpundan “distal tüp”lere geçen filtrat hipotoniktir (daha az yoğundur.) Distal tüpte işe hormonlar girer. Beyin hipofizinden salgılanan ADH (anti diuretik hormon) gerektiği anda az veya çok salınarak suyun az veya çok geri emilmesini ayarlar.

ADH ile ilgili bu hormonal dengeye kısaca göz atalım: Beyinde bütün iç salgı bezlerinin lideri durumunda bulunan hipotalamustaki alıcılar kandaki basınç değişikliklerine karşı son derece hassastırlar. Kanın osmotik basıncı arttığı, yani normalin üstüne çıktığı vakit impulslar nörohipofizi stimüle eder (uyarır) ve kana ADH sevk edilir. ADH de böbrek tüplerinin duvarlarında geçirgenliği arttırıp suyun fazla miktarda geri emilimine etki eder, idrar miktarı azalır ve yoğunluğu artar. Aksine kandaki basıncın normalin altına inmesi halinde kana ADH verilmesi engellenir. Buna paralel olarak böbrek tüplerinin duvarlarının geçirgenliği azalır, suyun geri emilimi kısıtlanır ve idrar miktarı artar.

Böbreğin kan iyonlarını ayarlamada, kanın pH sını temin etmede sağladığı görevler ise ayrı bir yazı konusu olabilir.

Dr. Y Doğaner

SÎMA DA BİR KİTAB

İnsanın, çehre (yüz) sayfasında, alnında, cildinde, ellerinin içlerinde Kader Kalemiyle, pek çok çizgiler, hatlar, nakışlar, nişanlar yazılmıştır.

Malumdur ki, insanın şu sayfalarında yazılan o kelimeler, harfler, noktalar, harekeler, insan ruhunda bulunan manalara, maneviyatlara, delalet ettikleri gibi, fıtratında Kader tarafından, yazılan mektuplara da işaretleri vardır.

İDEAL YAPI VE KULLANILIŞI

İnsan vücudunda organlar sağlam mahfazalarla korunmuşlardır. Mesela kafatası, muhallebi kıvamındaki beyini bütün darbelerden koruyacak şekilde yapılmıştır. Göğüs kalesi içindeki kalb, akciğer ve diğer önemli damar ve organları muhafaza eder. Leğen (pelvis) kemikleri de birçok organı muhafaza edecek şekilde yapılmıştır. Yalnız karın ön duvarı deri ve kaslardan ibaret yumuşak ve hareket edebilecek yapıya sahiptir. Karın duvarı da göğüs duvarı gibi sert olsaydı ne olurdu? 0 zaman insan gövde esnekliğini kaybeder robot gibi olurdu. Solunumla diyaframa aşağı inemeyecek yani solunum yapılamayacak hayat olmayacaktır. Demek ki, hayatın devamı için karın duvarının yumuşak olması gerekiyor. Karın duvarının yumuşak olmasında bunların dışında daha çok faydalar vardır.

Karın ön duvarı deri, onun altında üç kat kas tabakası, fasia denen zarlar ve karın içini döşeyen zardan yapılmıştır. Üç tabaka kasın her bir tabakasının lifleri ayrı istikamette seyrettirilerek kontrplak gibi sağlam bir yapı meydana getirilmiştir. Böylece sağlam bir duvar teşekkül etmiş olur. Ancak karın duvarının bazı yerleri zayıf kalmıştır. Bu bölgelerin zayıflık derecesi kişilere göre değişir. Bu zayıf noktalardan fıtıklar gelişmektedir. En sık kasık bölgesinde fıtık gelişir. Karın duvarı fıtıklarının % 85 kadarı kasıkta teşekkül eder. % 12 kadarı göbekte geri kalanı diğer bölgelerde teşekkül eder.

Fıtıkların teşekkül etmesini kolaylaştıran en önemli sebep karın içi basıncının artmasıdır. Karın içi basıncın artması ile karın içindeki organların sık olarak barsakların bu zayıf kalan yerlerden dışarı çıkması ile fıtık meydana

gelir. Karın içi basıncını arttıran sebeplerin başında ıkınma ve öksürük gelir. Kişi tuvalet ihtiyacını eğer oturarak görüyorsa, uyluk bölgeleri karın duvarına dayanır ve karın duvarındaki zayıf bölgeler takviye edilmiş olur. Eğer kişi ayakta (ufak su dökerken) veya klozet (alafranga) tuvaletlerde olduğu gibi oturarak tuvalet ihtiyacını görürse uyluk bölgeleri karın duvarına dayanmayacak ve zayıf bölgeler desteksiz kalacaktır. Böylece ıkınma ile artan karın içi basıncı karın duvarındaki zayıf noktaları zorlayacaktır. Bu işi itiyat haline getirenlerde zayıf noktalar devamlı zorlanacak neticede müsait bünyelerde fıtık teşekkül edebilecektir. Oturarak tuvalet ihtiyacını gören kişiler hem bu tehlikeden korunmuş hem de idrar sıçraması ile olacak pislikten ve klozet (alfranga) tuvaletlerden bulaşabilecek parazitler enfeksiyonlardan korunmuş olacaklardır.

Dr. Hamid İspirlioğlu

SORULAR VE CEVAPLAR

S-Allah kâinatı yaratmaya neden lüzum gördü ve neden daha önce yaratmadı da sonradan yarattı?

C-Bu sorunun iki yönü var Biri niçin yaratılmış olduğu, ikincisi ise neden daha önceden yaratılmadığıdır. Evvela hemen arz edelim ki, biz insanlar herşeyi kendi ölçülerimiz zaviyesinden ele alıyor ve ona göre fikirler imal ediyoruz. Mesela biz, birşey yaparken lüzum hisseder öyle ya parız ve çok defa kati zaruretlerle ancak harekete geçeriz. Şimdi böyle bir soruyu tevcih ederken düşünmeyiz ki. Zat-ı Ulûhiyet birer eksiklik ve noksanlık olan bu türlü arazlardan münezzehtir.

Allah, kâinatı niye yarattı sorusunu bir de diyalektik olarak ele almak mümkündür. Kimdir kâinatın yaratılmasından tedirgin olan? Bir insan gösterilebilir mi ki, azami tasarruf prensibi içinde şu tohum atma, döl verme, mahsul alma yerinde, imkânlarını en iyi şekilde kullanarak mesut olma yollarını araştırmasın? Evet, bir kısım sıkıcı hadiseler karşısında muvakkat karar sayılan dünyaya gelişe bir pişmanlık izhar edenler, hatta hayatlarına kıyanlar vardır. Fakat bu nedret ifade eder. Yoksa herkes “var,” olduğuna, hayatta mazhariyetine, insan olarak bulunuşuna, pişmanlık şöyle dursun, şükranla dolup taşmaktadır. Çocuk olup kucaklarda bulunmaktan, delikanlılıkta iliklerine kadar varlığının neşvesini duymaktan, olgunlukta aile ve çoluk - çocukla hem - hal olmaktan şikâyet etmek mümkün müdür?

Hele ötelere inanan insan, bir de bütün bir saadetin teminatı olan ebedi bahtiyarlığın tohumlarını nemalandırırsa, şikâyet ediyor gibi olduğu bu âlemde mutlak saadete açılan menfezlerin sırlı anahtarlarını

keşfetmiş olacaktır. Bu itibarla biz bunları vicdanımızda duyuyor ve kâinatı yaratan ve bizi buraya getiren Zat'a kalb dolusu şükranlarımızı arz ediyoruz.

Meselenin kendi realitesi içinde izahına gelince Bu kâinat büyük – küçük, canlı - cansız, rengârenk sanat eserleriyle süslenmiş, bitip tükenme bilmeyen bir manzaralar resm-i geçidi ve bir meşher mahiyetinde. Herkesi seyir ve tenezzühe sevk edecek bir cazibedarlık içinde hazırlanmış görünüyor.

Bu güzel manzaralar, bu fevkalade süs ve ihtişamlar, bir sel gibi akıp giden hadiseler üzerinde bir fiili ve o fiile hâkim, kudretli ve sevimli bir eli gösteriyor. Bizler bu fiiller adesesiyle dalgalanan isimlere şahit oluyor ve maşukuna visal aşkıyla koşan aşıklar gibi, bu çakıp çakıp göz kırpmaların, parlayıp parlayıp işaret etmelerin arkasına düşüyor ve kendimizi bir müphemiyet arz eden sıfatlar dairesinin önünde buluyoruz… Şaşkın, yorgun ve alabildiğine arzulu… Kalbe açılan menfezlerle zati şenileri takibe çalışıyoruz. Bir yükseliş ve uruc içinde cereyan eden bu yolculuk, eşya ve hadiselerden, insan ve kâinatla münasebetten başlar. Hilkatin sırrını kavrama noktasına yükselince, herşeyin ne kadar güzel ve yerli yerinde olduğu insana inkişaf eder.

Şimdi yaratıcının maksadı mevzuunda birşeyler söylerken, bu idrak ve inkişaf da bir avam anlayışı içinde takip edelim:

Mesela bir sanatkâr düşünelim ki, bu sanatkârın mahir olduğu yönlerden bir tanesi güzel yazı yazma (hüsn-ü hat) olsun. Bu maharetiyle objektif i aşıyor. Sübjektife başkaldırıyor ve inşa gücüyle kendini gösteriyor. Düşünelim ki, bu sanatkâr aynı zamanda fevkalade bir heykeltıraştır, birkaç çekiç darbesiyle en sert mermerlere adeta canlılık getiriyor. Dudağına tebessüm, yanağına gamze hak ettiği suretlerle ayrı bir maharet izhar ediyor.

Hüsn- hat yönüyle alkışlanan sanatkârımız, heykeltıraşlığı ile hakkında yazılan methiye ve mersiyeleri dinleye dursun, biz üçüncü bir kabiliyetini daha kurcalayalım:

Mesela, sanat - dehamız aynı zamanda mahir bir dülger olsun. Cevize ruhunu aksettiren, gürgene ölümsüzlük kazandıran, abanozu sanat ruhuyla dirilten üstün bir dülger. Sanat ve sanatkârdan anlayan eller alkışlaya dursun maharetlerini, biz bir başka yöne daha bakalım:

Mesela aynı zatın mükemmel bir ressam olduğunu düşünelim. Fırçasının geçtiği yerlerde en güzel motifler, en şahane kombinezonlar sıralansın dursun... Daha bir sürü sanat sıralayabiliriz ki, her ilave edilen yeni sanat, sanat-dehamızın ayrı bir yönüne vuzuh kazandırmakta ve onu o. yönüyle tanımamıza yardımcı olmaktadır.

Şimdi böyle bir sanatkâr, kabiliyetleriyle kendini gösterdikten sonra onu bilmemiz mümkün olamayacağı gibi, bazı sanatlarını izhar etmemesiyle de tam ve eksiksiz tanımaya erilemeyecektir. Bu itibarla her istidat, kendinde mekni kabiliyetleri izhar etmek ister. İlim planındaki varlıklara harici vücut giydirip teşhir etmek ister. Tohumdaki ukde-i hayatiyetin zuhuru, spermin var olma kavgasındaki aşk u heyecanı, rutubet habbeciklerinin yağmur olmak için binbir güçlüklere katlanmaları, hep bu görünme ve gösterme şevkiyle katlanılan şeylerden değil mi?

Bunlar, bizlerde ve bütün varlıklarda bir zaafın, bir arzunun, önüne geçilmez bir iştiyakın ifadesidir ki, aslından aksetmiş gölgeleri bu türlü ızdırapların dışında da zaten düşünemeyiz. Ama asıl Sanatkâr’a gelince. O, kendi sanatlarında eksiklik ifade eden bu türlü arazlardan münezzehtir. Muhakkak ki, aslın ne cilvesi ne cilveyi tertip edicisi, gölgedeki gibi olmayacaktır.

Evet, bütün kevn-ü mekânları dolduran rengârenk ve çeşit çeşit mevcelenmeler, bize binbir isimden haber vermekte ve her isim bir sanat abidesi üzerinde aydınlatıcı bir nur gibi hünerli bir Zat'ın sıfatlarını tanıtmaya rehberlik yapmakta ve o gizli Zat'ın mesajlarıyla kalbimizi uyarmaktadır.

Büyük Sanatkâr, güzelliğin envai ile güzelliğini, nizam ve ahengin şiirimsi keyfiyetiyle irade ve kuvvetini, kalbin en gizli arzularına kadar herşeyi vermesi ile rahmet vs şefkatini ve daha bunlar gibi binlerce işiyle binlerce unvanını gösterip kendini bizlere tam tanıttırmak, hem eksiksiz ve tam tanıttırmak istiyor.

Tabir-i diğerle, geniş ilmindeki ilmi mahiyetleri, harici vücutlarla sahneye sürüp, kudret ve iradesinin cilvesini gösteriyor. Bir diğer ifadeyle ise, en harika sanat eserlerini şuurlu varlıkların idrak menşurundan geçirerek, zeminden sema- ya kadar bir hayret ve sermestlik, bir idrak ve takdir velvelesi uyarmak istiyor.

Demek mahir, hem binlerce fende mahir bir Sanatkâr, sanatlarıyla harika istidat ve kabiliyetlerini gösterdiği gibi-en yüce manasıyla-bu kâinatın Sahibi de, kendi sanat şenini göstermek için bu muhteşem kâinat sarayını yaratmıştır.

Şimdi de daha önce niye yaratmadı meselesine gelelim. Evvela «daha önce» ne demek? Şu kadar zamanda, şu kadar niye değil, yani bir milyar veya trilyon sene de, neden daha fazla değil, demek istiyorsak: zaman kaydına giren namütenahi "evvel"lere dahi aynı sual varit olacaktır. Niye bir trilyon sene evvel yarattı da, yüz trilyon sene evvel yaratmadı? İtirazı veya suali kesecek makul bir sebep göstermek mümkün değildir.

Şayet "Niye daha evvel yaratmadın" sözüyle. ezeliyeti yani zaman kaydı altına girmemeyi kastediyorsak... O. varlığı kendinden Zat-ı Ecell-i Ala'nın vasf-ı mümeyyizi ve

Zat'ının lazımıdır. Yani O, O'ndan başkasına olamaz, başkasında da ezeliyet bulunmaz.

Ancak Mahlûkatın ilm-i ilahi içinde bir ilmi vücutları vardır ki, isterse ona tasavvufi bir neşve içinde sabit-ayn'lar, zilal-i envar diyelim. İstersek O'nu sadece plan ve proje gibi sınırlı ve sevimsiz şeyler olarak ele alalım. Haddimizi aşmış ve Daire-i Ulûhiyet'e karşı sü-i edepte bulunmuş olacağız.

Bizler daracık kıstaslarımızla harici vücut giymiş şu cesetler ve ruhlar hakkında birşeyler söylesek bile, bizim için gayb sayılan hususlar hakkında söz söylemek en hafif manasıyla kendini bilmemezliktir.

Bütün kevn-ü mekânlar, Kürsi'sine nispeten çöle atılmış bir halka mesabesinde kalan ve Arş'ına nispeten de, Kürsi'si o hale gelen Arş-ı azim'in Sahibi'ni insan nasıl bilecek ki, O'nun Daire-i Ulûhiyetinin sırlarına tercüman olsun.

Evet, Cenab-ı Hakk'ın şuunat ve Zat'ına ayna olacak pek çok şey vardır. Evvela mahlûkat yok iken de O, kendini bilir, eşyaya muhtaç olmadan şuunatına müheymin bulunur; Esmasında Zatı şenlerini görür, bilir ve yine istiğna-i Zatisini gösterir. Esmada, esirde partiküller âleminde ve nihayet atom ve büyük mürekkeplerde, isimlerinin cilveleriyle kendini bilir, bildirir şuurlu mahlûklarına da gösterir.

İlminde ayrı bir bilme, isimler âleminde —bize göre— ayrı bir bilme; eterde ayrı bir bilme devam edip gider de, O'nda bir değişme olmaz. Zira O, İbrahim Hakkı'nın dediği gibi:

"Yemez içmez, zaman geçmez; beridir cümleden Allah.

Tebeddülden, tagayyürden dahi elvan u eşkâlden;

Muhakkak ol müberradır, budur Selb-i Sıfatullah."

Biz, bugün O'nun neleri tertip içinde sahneye sürdüğünü görüyoruz, ama dün ne olduğumuzu ve yarın ne

hale geleceğimizi bilemiyor ve kestiremiyoruz. İlmi varlık ne idi? Ayn-ı sabite ne idi, ruhlar âlemi neyin ifadesi ve nebülözlerin helezonik keyfiyeti. Varlığın hangi muzlim noktasını şiirleştiriyor, ahenge kavuşturuyor ve vüzuh getiriyordu. Bütün bunları bilemediğimiz gibi yarınki «ukba» hayatıyla yine önüne ve sonuna bakacak, bu büyük bilmece karşısında “Seni de, şuunatını da hakkıyla bilemedik ey Maruf” diyeceğiz.

Bu muğlâk meselede, bu kadar sözü belki de sadece ihtiyatlı olma dersini vermek için ifade ettim. Doğrusunu O bilir.

M. F. D.

Emarelerin Fecri

Muhabbetin husumete dönüştüğü bir hayatın kıskacı içindeyiz. Duygular harab olmuş, emeller elemlere gömülmüştür. Ümidimiz için hürriyetimizi feda ettik. Zira harabe olmuş gölgelerin korkunç kâbusu bir günah musluğu olmuştur. Nefret akan, kin akan, öfke akan çeşme… Âlem uğradığı bu felaketlerden muzdarip, yorgun ‘ve durgundur. (Âleme dem tutanlar gaybubet etmiş… O ümitli bakışlar yok artık...)

Afrika yeni bir haneye gebe. Gözler o ufka doğru dikilmiş. Asırlardır terkedilmiş, hafızalarda ekvator ormanlarının vahşi hayvanlarıyla yaşayan, Asya’ya nispeten genç kıta, yeni bir oluşa göğüs germişe benziyor. İnsanı “geniş soluklu”, mert ve fıtri… Tek kusuru cahil oluşu, o da kendi cürmü değil...

Yeni bir hamleye niyetli görünen insanlık, bir gölge varlık olmaktan çıkmıştır. O yeni bir ufkun fecrine yaslanmıştır.

Yeni bir kımıldanıştan öte, yeni bir doğruluşun ihtişamını sunmaktadır. Karanlık sinelerin yosunlarına veda!.. Nurani simaların bakışlarına göç var… Kıtaları saran göç… Afrikalının, Asyalının, Amerikalının göçü… Kendine dönüşün, ebede meyledişin ve kemale erişin şeref bahş eden göçü...

Sudanlının göğsüne çarpan demir parmaklıklar nikâhını kaldırmış… Engeller serap bezminde… İnce bir gönül arzusunun dağları feryada getiren kudreti çatlıyor artık. İsmaillerin topukların da beliren sızıntılar âlemi mest edecektir.

Başa dönüş, yani hayatı yeniden tanzim gerek. Kıyam da rükû'a varmak, secdeye hazırlık içindir. Yani toprağa, asla, vecdle rucu' için… Dünyanın ziynetine niyetli değiliz. Bize hedef ukba'dır: Değişen gölgelerin değişmeyen edebi asıllarına talibiz. Bu ulvi ruhun oluşturduğu hasbi vicdan ayağa kalkmak üzeredir. Emareler, fecrimize aksetmiştir.

A. Özer

Vücudundaki bir molekülleri, hayalin ulaşabileceği en uzak, en yüce noktalara kadar düşünmen için sana bir mumla geldik.

Genç adam, seni meydana getiren uzuvları hiç düşündün mü? Elini ayağını, gözünü ağını… Elinin bitevi olmayışını, ayağının ökçe ve parmaklarını… Parmak ve tırnaklarının inci gibi dizilişini… Darwin (Gözü düşündükçe tepem atıyor!) derken neyi anlatmak istiyordu? Asrımızın büyük bir hekimi, inceden inceye burnu tahlil ettikten sonra (Ey büyük organ! Senin karşında tazimle eğilirim.) dediği zaman neye büyülenmişti?

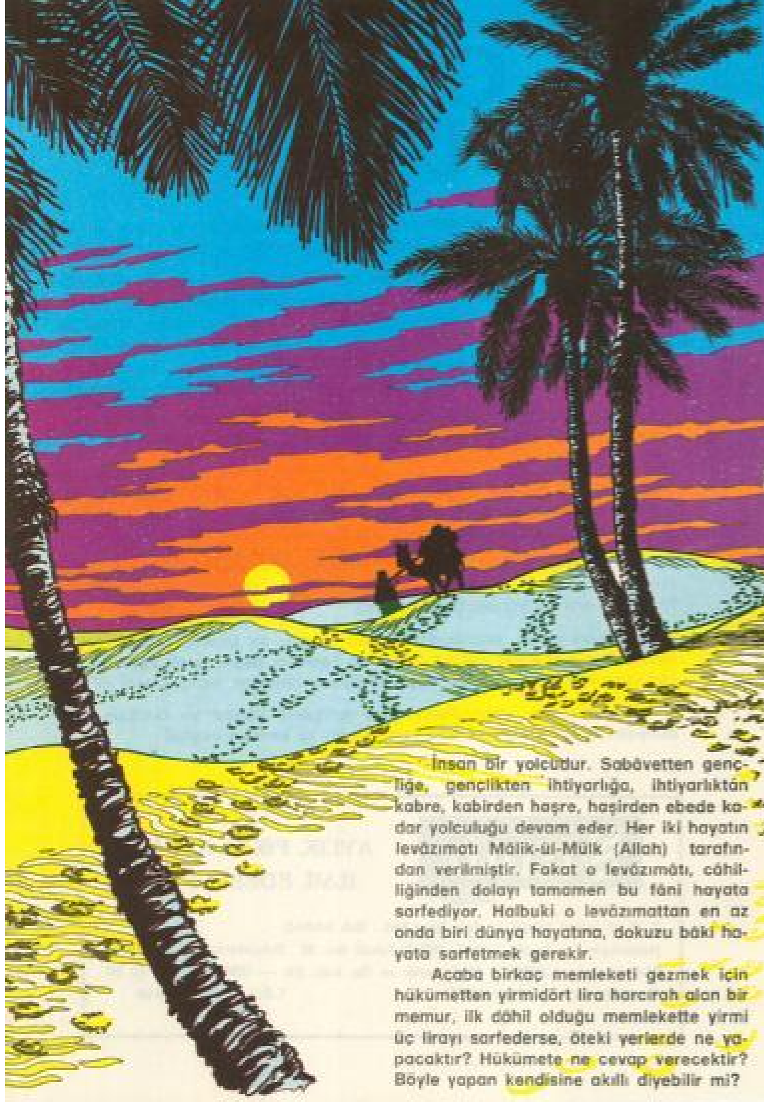
Bu uzuvları birbirinden ayırmak, birini diğerinden çok üstün görmek, veya bazısını bazısına göre kıymetsiz saymak imkanı var mıdır?.

Genç adam, ilmin elinin en karanlık noktalara ulaştığı asrımızda, bir hekim titizliği ile kendini tanımak istemez misin? Şayet kendinden kaçmada ısrar edeceksen, bir gün teker teker bu uzuvların, seni utandırıcı bir anatomi ile karşına çıkacağını hiç düşündün mü?

Hala, şu en mükemmel parçalardan meydana gelen kendi varlığının, nasıl ve niçinine inmeyecek misin? Dünyayı fethetmeye yeltenirken kendine karşı bu yabancılıkta neden!.

Bir kere olsun, tırnağından saçına kadar şu şahane abideyi tetkik etmeyi düşünmeyecek misin? Uzuvların yerlerini değiştirerek veya bazılarını tamamen kaldırarak bir çeşit müdahale aklından hiç geçmedi mi?

Sen düşünen, düşündükçe yeni terkiplere ulaşan ve bunlarla yenidünyalar kuran üstün bir varlıksın; düşün ve kendini keşfet!

İnsan bir yolcudur. Sabâvetten gençliğe, gençlikten ihtiyarlığa, ihtiyarlıktan kabre, kabirden haşre, haşirden ebede kadar yolculuğu devam eder. Her iki hayatın levâzımatı Mâlik-ül-Mülk (Allah) tarafından verilmiştir. Fakat o levâzımâtı, câhilliğinden dolayı tamamen bu fâni hayata sarfediyor. Halbuki o levâzımattan en az onda biri dünya hayatına, dokuzu bâki hayata sarfetmek gerekir.

Acaba birkaç memleketi gezmek için hükümetten yirmidört lira harcırah alan bir memur, ilk dâhil olduğu memlekette yirmi üç lirayı sarfederse, öteki yerlerde ne yapacaktır? Hükümete ne cevap verecektir? Böyle yapan kendisine akıllı diyebilir mi?